

ТЕМА: Поліцейські заходи



План:

- 1. Система поліцейських заходів.**
- 2. Превентивні поліцейські заходи.
Співвідношення з суміжними поняттями.**
- 3. Поліцейські заходи примусу.**
- 4. Порядок та особливості застосування
поліцейських заходів примусу.**

1. Система поліцейських заходів



ПОНЯТТЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ

Поліцейський захід

-

дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, який обмежує певні права і свободи людини і застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень*

* ЗУ «Про Національну поліцію»

ОЗНАКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ

Дія або комплекс дій.

Спрямовані на попередження або припинення певних дій.

Найчастіше супроводжуються обмеженнями прав і свобод.

Суб'єктом застосування може бути виключно поліцейський, незалежно від структурного підрозділу та/або посади, де він проходить службу.

Застосування поліцейського заходу може бути виключно у відповідності до законодавства.

Метою застосування поліцейського заходу є виключно виконання покладених на поліцію повноважень.

ВИМОГИ ДО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЗАХОДУ

Законність

- визначений виключно законом
- забороняється застосовувати поліцейські заходи, не перелічені в законі

Необхідність

- якщо для виконання повноважень поліції неможливо використати інший захід
- якщо застосування іншого засобу буде неефективним
- якщо такий захід заподіяв би найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам

Пропорційність

- якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він був застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди

Ефективність

- застосування заходу забезпечує виконання повноважень поліції

УМОВИ ПРИПИНЕННЯ ПОЛЩЕЙСЬКОГО ЗАХОДУ

досягнуто мету його застосування;

очевидно, що мету заходу неможливо досягнути;

немає необхідності в подальшому застосуванні такого заходу.

СИСТЕМА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ

Стаття 30 ЗУ «Про Національну поліцію» встановлює таку систему
поліцейських заходів

Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені КУпАП та КПК України, на підставі та в порядку, визначених законом

Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом

Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ

За метою здійснення

З метою виконання покладених на поліцію завдань

З метою охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення

За рівнем закріплення

Передбачені кодифікованими нормативно-правовими актами: КУпАП та КПК України

Передбачені ЗУ «Про Національну поліцію»

Передбачені іншими законами України

За характером поліцейського заходу

Превентивні поліцейські заходи

Поліцейські заходи примусу

ВИДИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ

Превентивні поліцейські заходи

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;

Поліцейські заходи примусу

- 1) фізичний вплив (сила) - застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників;

ВИДИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ

Превентивні поліцейські заходи

8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;

9) застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засоби фото- і кінозйомки, відеозапису;

10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;

11) поліцейське піклування.

Поліцейські заходи примусу

2) застосування спеціальних засобів;

3) застосування вогнепальної зброї.

ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ

Превентивні заходи

Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі:

- 1) причини застосування превентивних заходів;
- 2) довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Заходи примусу

1. Загальне правило: поліцейський зобов'язаний повідомити особу про застосування певного заходу примусу і надати достатньо часу для виконання його законної вимоги.
2. Поліцейський обирає певний захід примусу з урахуванням:
 - а) конкретної ситуації;
 - б) характеру правопорушення;
 - в) індивідуальних особливостей особи, що вчинила правопорушення.

ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ

Превентивні заходи

Заходи примусу

3. Загальне правило: заборонено застосовувати заходи примусу щодо наступних категорій осіб:
- a. Жінок з явними ознаками вагітності.
 - b. Малолітніх осіб.
 - c. Осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості.
4. Поліцейський зобов'язаний надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ

Превентивні заходи

Заходи примусу

5. Поліцейський за жодних обставин не може застосовувати заходи примусу, не визначені у Законі України «Про Національну поліцію».

6. У разі досягнення очікуваного результату поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу.

2. Превентивні поліцейські заходи. Співвідношення з суміжними поняттями

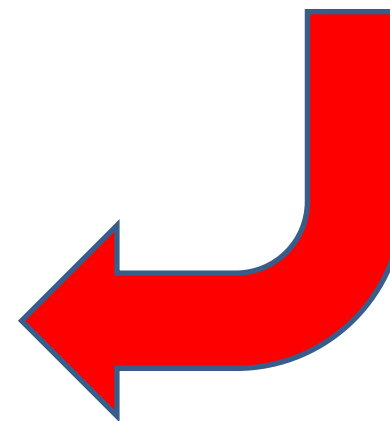


ПОНЯТТЯ ПРЕВЕНТИВНОСТІ. ЕТИМОЛОГІЯ



Praeventio (лат. «попереджую») –
спеціальне запобігання

Praeventivus (лат. «запобіжний») – той,
що випереджає дії суперника,
ПРЕВЕНТИВНИЙ



ПРЕВЕНТИВНІ ЗАХОДИ*

перевірка документів особи;

опитування особи;

поверхнева перевірка і огляд;

зупинення транспортного засобу;

вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;

обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;

проникнення до житла чи іншого володіння особи;

перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;

застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;

перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;

поліцейське піклування

***ЗУ «Про Національну поліцію»**

ПЕРЕВІРКА ДОКУМЕНТІВ ОСОБИ

Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення:

- 1) документів, що посвідчують особу та/або
- 2) документів, що підтверджують відповідне право особи у таких випадках:

якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;

якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір учинити правопорушення;

якщо особа перебуває на території чи об'єкті зі спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

якщо в особи є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен такий дозвіл, якщо встановити ці права іншим чином неможливо;

якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;

якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до учинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом учинення правопорушення.

ОПИТУВАННЯ ОСОБИ

Поліцейський має право опитати особу:

Якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї законом.

Опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

Особа має право відмовитися від надання інформації, оскільки надання інформації є добровільним.

ПОВЕРХНЕВА ПЕРЕВІРКА

Поверхнева перевірка - це здійснення візуального огляду:

- 1) особи шляхом проведення по поверхні її вбрання рукою, спеціальним приладом або засобом;
- 2) речі або транспортного засобу шляхом візуального огляду речі або (і) транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу.

ПОВЕРХНЕВА ПЕРЕВІРКА

Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

- При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 КПК України.

ПОВЕРХНЕВА ПЕРЕВІРКА

Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи має право зупиняти її та/або оглядати її, якщо є достатньо підстав вважати, що в особі є при собі річ:

1) обіг якої заборонено чи обмежено;

або

2) яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

- Поверхнева перевірка особи здійснюється поліцейським відповідної статі.
- У невідкладних випадках поверхневу перевірку особи може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

ПОВЕРХНЕВА ПЕРЕВІРКА

Поліцейський має право здійснювати поверхневу перевірку речі або ТЗ у наступних випадках:

якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

якщо існує достатньо підстав вважати, що в такому транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю і здоров'ю такої особи або інших осіб;

якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям учинення правопорушення або (і) знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самотійно показати поліцейському вміст особистих речей чи ТЗ.

ЗУПИНЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

- 1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;
- 2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;
- 3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;
- 4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;

ЗУПИНЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

- 5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;
- 6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;
- 7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;
- 8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;

ЗУПИНЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

- 9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв;
- 10) якщо зупинка транспортного засобу, який зареєстрований в іншій країні, здійснюється з метою виявлення його передачі у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту.

ВИМОГА ЗАЛИШИТИ МІСЦЕ І ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ НА ВИЗНАЧЕНУ ТЕРИТОРІЮ

Якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, поліцейський має право:

вимагати залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів

обмежувати або забороняти рух на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг

ОСОБАМ

- забезпечення публічної безпеки і порядку;
- забезпечення охорони життя і здоров'я людей;
- збереження та фіксації слідів правопорушення.

ТРАНСПОРТУ І ПІШОХОДАМ

- затримання осіб відповідно до закону;
- під час аварій;
- інших надзвичайних ситуацій;

ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕСУВАННЯ ОСОБИ ЧИ ТЗ АБО ФАКТИЧНОГО ВОЛОДІННЯ РІЧЧЮ

Поліцейський має право тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування ТЗ для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з *метою*:

1) посягання на своє життя і здоров'я;

2) посягання на життя чи здоров'я іншої людини;

3) пошкодження чужої речі.

ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕСУВАННЯ ОСОБИ ЧИ ТЗ АБО ФАКТИЧНОГО ВОЛОДІННЯ РІЧЧЮ

Поліцейський має право обмежити фактичне володіння річчю шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

У разі застосування цього заходу, поліцейський зобов'язаний:

у письмовій формі
повідомити свого керівника
про тимчасове обмеження
фактичного володіння річчю
особи;

скласти протокол про
здійснення тимчасового
обмеження фактичного
володіння річчю та вручити
протокол цій особі.

ПРОНИКНЕННЯ ДО ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ

Поліцейський має право проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках:

- рятування життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- безпосереднє переслідування осіб, підозрюваних у вчиненні злочину;
- припинення злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

Про застосування цього заходу поліцейський обов'язково складає протокол.

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХ. ПРИЛАДІВ ТА ЗАСОБІВ, З Ф-МИ ФОТО- І КІНОЗЙОМКИ, ВІДЕОЗАПИСУ

Поліція для забезпечення публічної безпеки і порядку має право:

закріплювати на форменному одязі, службових ТЗ, розміщувати/монтувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- і відеотехніку

використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото- і відеотехніки, що знаходяться в чужому володінні

з метою:

попередження, виявлення або фіксування правопорушення, охорони громадської безпеки та власності, забезпечення безпеки осіб;

забезпечення дотримання правил дорожнього руху;

Інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ПІКЛУВАННЯ

Категорії осіб, щодо яких може здійснюватися поліцейське піклування

Поліцейське піклування має наслідком

Неповнолітня особа віком до 16 років, яка залишилася без догляду.

Таку особу поліцейський повинен передати батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування.

Особа, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення.

Таких осіб поліцейський зобов'язаний передати відповідному закладу.

Особа, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Особа, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самотійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Таку особу поліцейський зобов'язаний передати у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ПІКЛУВАННЯ

- підставу застосування поліцейського заходу;
- роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського

Негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою

Негайно повідомити інших осіб

- про місце перебування особи щодо якої здійснено поліцейське піклування.

- про місце перебування особи, якщо поліцейське піклування застосовано щодо неповнолітньої особи

Негайно повідомити батьків, опікунів, орган опіки, тощо

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ПІКЛУВАННЯ

ПРОТОКОЛ!

місце, дата і точний час застосування поліцейського заходу;

підстави застосування;

опис вилученої зброї чи інших предметів;

клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили;

наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

- Протокол підписується поліцейським і особою.
- Копія протоколу негайно під розпис вручається особі.
- Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія – вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.
- В такому випадку протокол надається органу чи особі, яким була передана особа під піклуванням

3. Поліцейські заходи примусу



ЗАХОДИ ПРИМУСУ

фізичний вплив (сила);

застосування спеціальних засобів;

застосування вогнепальної зброї

ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ

1. Поліцейський зобов'язаний повідомити особу про застосування певного заходу примусу і надати достатньо часу для виконання його законної вимоги.

2. Поліцейський обирає певний захід примусу з урахуванням:

- конкретної ситуації;
- характеру правопорушення;
- індивідуальних особливостей особи, що вчинила правопорушення.

ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ

3. Заборонено застосовувати заходи примусу щодо наступних категорій осіб:

- 1) Жінок з явними ознаками вагітності.
- 2) Малолітніх осіб.
- 3) Осіб з явними ознаками обмежених можливостей.
- 4) Осіб з явними ознаками старості.

ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ

Застосування сили до цих осіб може бути здійснено в таких випадках:

- 1) учинення нападу із застосуванням зброї;
- 2) учинення групового нападу (тобто якщо нападників не менше двох);
- 3) учинення збройного опору поліцейському.

ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ

Правова

- наявність складу правопорушення у діях особи (або принаймні впевненості поліцейського у такій наявності на момент виявлення, але на основі об'єктивного сприйняття фактів реальності)

Фактична

- необхідність негайного його припинення із застосуванням сили

НЕОБХІДНА ОБОРОНА

- - дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення посягання, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.

НЕОБХІДНА ОБОРОНА

- Перевищенням меж необхідної оборони визнається умисне заподіяння тому, хто посягає, тяжкої шкоди, яка явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці захисту. Перевищення меж необхідної оборони тягне кримінальну відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених у статтях 118 та 124 Кримінального кодексу України.

НЕОБХІДНА ОБОРОНА

- Не є перевищенням меж необхідної оборони і не має наслідком кримінальну відповідальність застосування зброї або будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло чи інше приміщення, незалежно від тяжкості шкоди, яку заподіяно тому, хто посягає.

ПРАВОМІРНІСТЬ ДІЙ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ

Для правомірності
дій працівника поліції
необхідно:

щоб посягання було суспільно небезпечним, тобто таким, що стосується інтересів, які охороняються законом;

посягання повинно бути наявним, тобто відбуватися в межах якогось часу. Воно починається з безпосередньої реальної загрози його виконання і закінчується в ту хвилину, коли перервано захистом або припинене самою особою, що посягає;

посягання має бути дійсним, тобто існуючим об'єктивно, а не лише в уяві того, хто захищається;

школа повинна завдаватися тільки тому, хто посягає або затримується, а не стороннім особам;

оборона допускається тільки у випадках, коли треба захистити інтереси громадян, суспільства або держави;

захист не повинен перевищувати меж необхідності.

ВИПАДКИ, КОЛИ ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ МАЄ ПРАВО ЗАСТОСОВУВАТИ ВОГНЕПАЛЬНУ ЗБРОЮ БЕЗ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

якщо особа чинить збройний опір;

для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ

- Застосуванню має передувати попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір застосувати цю зброю.
- Виконання покладених на поліцію обов'язків із застосуванням сили допускається тільки в тих випадках, коли ненасильницькі заходи вичерпані й не принесли позитивного результату або коли обставини свідчать про те, що ненасильницькі методи не дадуть позитивного результату.

ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ

- Спричинення тілесних ушкоджень і заподіяння смерті не є метою застосування сили. Метою її застосування має бути припинення злочинного посягання, затримання особи, яка його вчинила, або попередження шкідливих наслідків, що загрожують життю та здоров'ю громадян.
- У випадках, коли ситуація все ж таки примушує працівника поліції діяти силовими методами, він повинен прагнути мірою можливого припинити посягання або провести затримання шляхом спричинення майнової, а не фізичної шкоди.
- Коли працівник поліції змушений стріляти в людину, він повинен прагнути зберегти їй життя.

МІНІМУМ МОЖЛИВОСТІ СПРИЧИНЕННЯ ШКОДИ

- така мінімальна шкода, без нанесення якої виконання покладених на поліцію завдань є неможливим. У деяких випадках спричинення смерті й буде тією мінімальною шкодою, яка може запобігти більш серйозним наслідкам.

Працівник поліції зобов'язаний у випадках, коли він спричинив шкоду громадянину, надати йому необхідну допомогу.

Допомога має бути надана всім особам, які постраждали від застосування сили (тим, що посягають, затримуються, стороннім особам), незалежно від того, правомірно чи неправомірно вона була застосована.

Ненадання допомоги працівником поліції таким особам тягне за собою дисциплінарну або кримінальну відповідальність відповідно до статті 135 та статті 136 КК України.

РАПОРТ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ

У рапорті мають
бути
відображені:

підстави застосування спецзасобів, фізичної сили;

обставини їх застосування (місце, час, наявність людей на місці події, кількість працівників поліції, що застосовували силу);

правопорушення, які вчинила особа;

вид та інтенсивність застосування спеціальних засобів, що використовувалися;

відомості про осіб, проти яких було застосовано силу, наслідки її застосування;

дані про можливих свідків, допомога, надана потерпілим.

- Працівник поліції своїм рапортом, спираючись на конкретні обставини справи, по суті, має довести, що обставини давали йому право застосувати фізичний вплив і спеціальні засоби, вогнепальну зброю.
- При смертельному наслідку необхідно забезпечити охорону тіла вбитого й обстановки події до прибуття працівників ОВС чи прокуратури.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ

використання фізичного впливу, спеціальних засобів, вогнепальної зброї для скоєння кримінального правопорушення (за відповідними статтями КК України);

НАСТАЄ У ВИПАДКАХ

порушення вимог закону про необхідну оборону та крайню необхідність.

Перевищення меж необхідної оборони вважається перевищенням повноважень із застосування сили.

ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ СИЛИ

Поліцейський має право застосувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою) з метою:

- забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб;
- припинення правопорушення;
- затримання особи, яка вчинила правопорушення

АДМІНІСТРАТИВНЕ ЗАТРИМАННЯ

- - захід забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення, який полягає у тимчасовому обмеженні свободи пересування і місцезнаходження і застосовується в разі, коли інші заходи адміністративного припинення неефективні для забезпечення належного виконання провадження в справі про адміністративне правопорушення і забезпечення притягнення правопорушника до відповідальності.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ЗАТРИМАННЯ

- Кодекс України про адміністративні правопорушення містить вичерпний перелік адміністративних правопорушень, за які може бути застосоване адміністративне затримання.
- Адміністративне затримання не може бути застосоване до іноземців, які користуються дипломатичним імунітетом, а також народних депутатів України, прокурорів та суддів.

ЗАТРИМАННЯ БЕЗ УХВАЛИ СЛІДЧОГО СУДДІ

- якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;
- якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, у тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин
- якщо підозрюваний не виконав обов'язки, покладені на нього при обранні запобіжного заходу, або не виконав у встановленому порядку вимог щодо внесення коштів як застави та надання документа, що це підтверджує

ФІЗИЧНА СИЛА МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНА ТАКОЖ У ВИПАДКАХ:

а) подолання перешкод при переслідуванні правопорушника;

б) відкриття доступу до закритих приміщень і територій (за наявності законних підстав);

в) утримання правопорушників;

г) доставляння правопорушника у відповідні органи влади;

д) для усунення загрози життю та здоров'ю громадян (у тому числі поліцейських), що виникла внаслідок стихійного лиха, аварії, нападу тварин тощо.

РАПОРТ ПРО ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ СИЛИ

У рапорті мають
бути
відображені:

підстави застосування фізичної сили;

обставини їх застосування (місце, час, наявність людей на місці події, кількість поліцейських, що застосовували силу);

правопорушення, які вчинила особа;

відомості про осіб, проти яких було застосовано силу, наслідки її застосування;

дані про можливих свідків, допомога, надана потерпілим.

Поліцейський своїм рапортом, спираючись на конкретні обставини справи, по суті, має довести, що обставини давали йому право застосувати фізичну силу.

4. Порядок та особливості застосування поліцейських заходів примусу



ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ СИЛИ

Поліцейський має право застосувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою) з метою:

- забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб;
- припинення правопорушення;
- затримання особи, яка вчинила правопорушення

Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

| ЗАСІБ | Кайданки | Гумові та пластикові кийки | Засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії |
|--------------|--|---|---|
| ЗАСТОСУВАННЯ | <ul style="list-style-type: none"> до особи, що підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір або намагається втекти; під час затримання особи; під час конвоювання; якщо особа може завдати шкоду собі і оточуючим; проведення процесуальних дій з особами, що можуть створити небезпеку оточуючим або собі. | <ul style="list-style-type: none"> відбиття нападу на поліцейського, особу/об'єкт, що перебуває під охороною; затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору; припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень | <ul style="list-style-type: none"> відбиття нападу на поліцейського, особу/об'єкт, що перебуває під охороною; припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень |
| ОБМЕЖЕННЯ | заборонено застосовувати більш ніж 2 години безперервного використання або без послаблення їх тиску | заборонено наносити удари по голові, шиї, ключичній ділянці, статевих органах, поперек і в живіт | заборонено під час застосування, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин |

ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

| ЗАСІБ | Засоби примусової зупинки транспорту | Пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої | Електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії |
|--------------|--|---|---|
| ЗАСТОСУВАННЯ | <ul style="list-style-type: none"> • водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або • якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю і здоров'ю людини | <ul style="list-style-type: none"> • затримання особи; • звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться в приміщенні | <ul style="list-style-type: none"> • відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною; • відбиття нападу тварини, яка загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського |
| ОБМЕЖЕННЯ | заборонено застосовувати для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, ТЗ, що здійснює пасажирські перевезення, на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях | застосування пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути | |

ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

| ЗАСІБ | Спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби | Пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу | Водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби |
|--------------|--|--|--|
| ЗАСТОСУВАННЯ | <ul style="list-style-type: none"> маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення; припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей | <ul style="list-style-type: none"> відбиття нападу на поліцейського, особу/об'єкт, що перебуває під охороною; затримання особи, яка чинить збройний опір або з метою примусити її залишити територію перебування; звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться в приміщенні | <ul style="list-style-type: none"> припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень; відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей; примусової зупинки ТЗ, водій якого не виконав законні вимоги зупинитися; затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні злочину |
| ОБМЕЖЕННЯ | | | заборонено застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10°C |

ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

| ЗАСІБ | Пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії | Засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами |
|--------------|--|--|
| ЗАСТОСУВАННЯ | <ul style="list-style-type: none"> • захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей; • відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення; • затримання особи, що підозрюється у вчиненні тяжкого/особливо тяжкого злочину і намагається втекти; • затримання особи, яка чинить збройний опір/намагається втекти з-під варти; • затримання озброєної особи, що погрожує застосуванням зброї та інших предметів; • подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил; • знешкодження тварини, що загрожує життю і здоров'ю людей; • припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень; • відбиття групового нападу | <ul style="list-style-type: none"> • забезпечення маскуванню дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію, на якій вона перебуває; • звільнення особи, незаконно позбавленої свободи |
| ОБМЕЖЕННЯ | заборонено відстрілювати патрони з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини | |

ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

| ЗАСІБ | Службовий собака | Службовий кінь |
|--------------|--|--|
| ЗАСТОСУВАННЯ | <ul style="list-style-type: none">• патрулювання;• переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;• під час конвоювання затриманої або заарештованої особи;• для відбиття нападу на особу або (і) поліцейського | <ul style="list-style-type: none">• патрулювання;• переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення |

ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Загальні правила застосування вогнепальної зброї:

- Найбільш суворий захід примусу => застосування можливе лише у виняткових випадках, передбачених законом;
- Застосуванню має передувати попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір застосувати цю зброю;
- Застосовувати – тільки з метою завдання такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу;
- Можна застосовувати тільки якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами;

ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Загальні правила застосування вогнепальної зброї:

- Заборонено застосовувати в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, у вогнебезпечних та вибухонебезпечних місцях;
- Про застосування – у письмовій формі повідомити свого керівника, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора

ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Загальні правила застосування вогнепальної зброї:

- Взяти до рук і привести у готовність, якщо в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування;
- Привести в готовність та попередити про можливість застосування під час затримання особи, щодо якої виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у такої особи;

ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Загальні правила застосування вогнепальної зброї:

- Підстава для застосування – спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках:
 - наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань
 - доторкнутися до зброї;
- Дозволено використовувати для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю і здоров'ю поліцейського та інших осіб.

ВИПАДКИ, КОЛИ ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ МАЄ ПРАВО ЗАСТОСОВУВАТИ ВОГНЕПАЛЬНУ ЗБРОЮ

для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їх життю чи здоров'ю;

для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежилі приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

для затримання особи, яку застали під час учинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/(або) поліцейського;

для зупинки ТЗ шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/(або) поліцейського.

ВИПАДКИ, КОЛИ ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ МАЄ ПРАВО ЗАСТОСОВУВАТИ ВОГНЕПАЛЬНУ ЗБРОЮ БЕЗ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

якщо особа чинить збройний опір;

для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

Основний підзаконний нормативно-правовий акт, що регулює заходи безпеки при поводженні зі зброєю

«Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю»
затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України 01.02.2016 № 70



визначає систему заходів, спрямованих на забезпечення особистої безпеки поліцейських, запобігання загибелі, пораненням і травмуванню їх та інших осіб під час поводження з вогнепальною зброєю, ручним протитанковим і підствольним гранатометами, реактивною протитанковою і бойовою ручною гранатами (зброя).

Інструкція прийшла на зміну чинному протягом останніх кількох років наказу №657 від 07.09.2011. Такі зміни були зумовлені кількома резонансними випадками застосування вогнепальної зброї, один з яких – з летальними наслідками для особи, що перебували в салоні транспортного засобу.

Основні правила дотримання заходів безпеки при поведженні зі зброєю

- безпека при стрільбі (метанні гранат) забезпечується точним виконанням вимог, що встановлені цією Інструкцією, а також правильною організацією практичних стрільб та дисциплінованістю їх учасників;
- кожен поліцейський повинен знати та точно виконувати встановлені цією Інструкцією заходи безпеки при поведженні зі зброєю та боєприпасами.

Обов'язки поліцейського, за яким закріплена вогнепальна зброя

- знати та точно виконувати вимоги, встановлені цією Інструкцією;
- **забезпечити зберігання зброї і підтримувати її у справному та змащеному стані;**
- отримавши вогнепальну зброю та боєприпаси, діяти відповідно до вимог, передбачених розділами III, IV цієї Інструкції;
- під час виконання службових обов'язків, проведення практичних стрільб **постійно контролювати наявність отриманої зброї (боєприпасів)** та не допускати випадіння її або витягування з кобури (спеціального спорядження) іншими особами;
- здати зброю і боєприпаси до чергової частини органу (закладу, установи) поліції **негайно після виконання службових обов'язків.** У разі неможливості своєчасного прибуття до органу (закладу, установи) поліції повідомити про це безпосереднього керівника і далі діяти за його наказом.



Дякую за увагу!